U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **Ing. M. L.**, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, o námitce podjatosti vznesené vůči soudcům Městského soudu v Praze Mgr. Janě Brothánkové, Mgr. Janu Kašparovi a JUDr. Ing. Viere Horčicové,

takto:

Soudci Mgr. Jana Brothánková, Mgr. Jan Kašpar ani JUDr. Ing. Viera Horčicová **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 277/2011.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou dne 31. 8. 2011 u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá toho, aby byla žalovanému uložena povinnost vydat rozhodnutí ve věci poskytnutí „náhrady za omezení vlastnického práva“, které mělo být způsobeno právní regulací nájemného z bytu v období od 27. 6. 2002 do 27. 6. 2005 a dále v období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008. Žalobce tvrdí, že mu regulací nájemného stanovenou vyhláškami Ministerstva financí a poté zákonem č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu, vznikla finanční ztráta ve výši rozdílu mezi místně obvyklým (tj. tržním) nájemným a regulovaným nájemným. Žalobce dále uvedl, že žalovaný sdělením ze dne 14. 6. 2011, č. j. 16/56 557/2011 - 161, odmítl požadavek žalobce ze dne 8. 6. 2011 na zaplacení náhrady. Toto sdělení podle žalobce nemá charakter rozhodnutí, neboť neobsahuje výrok, odůvodnění ani poučení. Žalobce tedy nemá možnost domáhat se nápravy podáním odvolání k jinému správnímu orgánu, a žádá proto vydání správního rozhodnutí.

Podáním doručeným městskému soudu dne 3. 10. 2011 vznesl žalobce v posuzované věci námitku podjatosti. Žalobce totiž podle svých slov nabyl přesvědčení, že „*negativní postup soudců vůči majitelům bytů má svůj původ v komunistické minulosti soudců nebo v tom, že sami jsou nájemci s regulovaným nájemným, či jimi v minulosti byli. V takovém případě nemůže být zajištěna objektivita rozhodovací činnosti soudců, která je předpokladem spravedlivého soudního rozhodnutí*“. Komunistická minulost soudce může mít podle žalobce

v konkrétních případech vliv na jeho postoj a rozhodovací činnost. V této souvislosti žalobce odkázal na závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10, http://nalus.usoud.cz, ve věci poskytování údajů o členství soudců v KSČ. Podjatost soudce v tomto případě žalobce dovozuje v obecné (typové) rovině. Pokud jde o soudce, kteří jsou nebo byli nájemcem s regulovaným nájmem, uvedl žalobce, že z důvodu ochrany vlastního levného bydlení nemohou vyjít vstříc vlastníkům domů v případě žalob proti státu. Podle jeho názoru donutili soukromí majitelé domů stát ke skokovému zvýšení regulovaného nájemného a existuje tedy osobní zájem takových soudců „*potrestat viníky své finanční ztráty spočívající v poklesu přijímaného nemorálního nezdaněného majetkového prospěchu*“. V tomto případě se podle žalobce jedná o podjatost v konkrétní rovině, tj. ve vztahu konkrétního soudce ke konkrétní věci či osobě. Z uvedených důvodů žalobce uvedl, že si v této věci vyhrazuje a vznáší námitku podjatosti „*vůči všem soudcům, kteří byli členy předlistopadové KSČ, či jsou anebo byli nájemci s regulovaným nájemným*“. Zároveň požádal členy příslušného senátu městského soudu, aby se vyjádřili, zda jsou u nich splněny některé ze skutečností, z nichž dovozuje jejich možnou podjatost.

Ve vyjádření k námitce podjatosti předsedkyně senátu městského soudu Mgr. Jana Brothánková uvedla, že nemá žádný poměr k věci, ani k účastníkům a nejsou jí známy žádné další okolnosti, které by zavdávaly pochybnosti o její nepodjatosti. Domnívá se, že nejsou dány důvody pro její vyloučení z projednávání věci, neboť předmětem řízení bude toliko otázka tvrzené nečinnosti žalovaného, potažmo jeho pravomoci vydat rozhodnutí ve správním řízení o poskytnutí náhrady, které se žalobce domáhá, nikoli rozhodnutí v meritu o náhradě a její výši. Dřívější členství v KSČ proto podle jejího názoru nepresumuje nedemokratický výklad práva v otázkách, které budou v daném případě řešeny, stejně tak ani další žalobcem uváděný důvod. Ostatní členové senátu městského soudu, JUDr. Ing. Viera Horčicová a Mgr. Jan Kašpar, sdělili, že si nejsou vědomi toho, že by vzhledem k jejich poměru k věci, k účastníkům řízení či jejich zástupcům byl důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Stejně tak ani ve skutečnostech uvedených žalobcem nespatřují důvod, proč by měli být z projednávání a rozhodování v této věci vyloučeni.

Následně byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti podle § 8 odst. 5 s. ř. s.

Nevyšší správní soud po posouzení věci dospěl k závěru, že námitka podjatosti není důvodná.

Při posouzení vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 s. ř. s., podle kterého jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci

s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které jsou založeny na objektivních skutečnostech, jež mu brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (viz judikatura Ústavního soudu, např. nález ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, publikovaný pod č. 127, sv. 6 Sb.ÚS, nález ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05, publikovaný pod č. 42, sv. 44 Sb.ÚS, nález ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, publikovaný pod č. 98, sv. 23 Sb.ÚS).

Žalobce založil námitku podjatosti na tvrzení, že soudce, který byl členem předlistopadové KSČ, musí mít vůči němu jako vlastníku nájemního domu a „*třídnímu nepříteli*“ negativní vztah. Žalobce dovozoval též možnou podjatost u soudců, kteří užívají nebo užívali byt s regulovaným nájemným.

Žalobce opírá námitku podjatosti především o odkaz na nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10. Závěry vyslovenými Ústavním soudem v tomto nálezu a otázkou možné podjatosti soudců, kteří byli dříve členy KSČ, se přitom Nejvyšší správní soud zabýval již dříve v obdobných případech. V usnesení ze dne 9. 2. 2011, č. j. Nao 6/2011 - 208, www.nssoud.cz, vyslovil stanovisko, že závěry přijatými Ústavním soudem v citovaném nálezu ohledně možné podjatosti soudce z důvodu jeho bývalého členství v KSČ není nijak dotčena povinnost účastníka řízení, který podjatost takového soudce namítá, uvést další konkrétní skutečnosti, pro něž má za to, že daný soudce je z projednávané věci vyloučen. Vliv členství soudce v KSČ na jeho nestrannost a nezávislost nelze totiž posuzovat paušálně, ale případ od případu, ve vztahu ke konkrétním okolnostem projednávané věci (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2011, čj. Nao 102/2010 - 129, a ze dne 3. 3. 2011, č. j. Nao 107/2010 – 38). Dřívější členství určitého soudce v KSČ není samo o sobě důvodem k jeho vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci. K tomu, aby byla založena podjatost soudce pro jeho bývalé členství v KSČ, by musely přistoupit i další, specifické okolnosti projednávané věci (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 9. 2009, sp. zn. IV. ÚS 682/09, http://nalus.usoud.cz).

Tvrzení žalobce, že takovým navazujícím důvodem může být „*ideologický vztah soudce-komunisty k třídnímu nepříteli*“ je podle názoru Nejvyššího správního soudu paušalizující a nemůže založit důvodné pochyby o nepodjatosti předsedkyně senátu městského soudu Mgr. Jany Brothánkové, která byla podle svého vyjádření členkou předlistopadové KSČ. Podjatost znamená přímý osobní vztah soudce k účastníkům řízení, jejich zástupcům, či k předmětu řízení, jehož existence by mohla zpochybnit objektivitu rozhodování tohoto soudce. Ze skutečnosti, že jmenovaná soudkyně byla dříve členkou KSČ, ovšem nelze dovodit, že by sdílela *a priori* nepřátelský postoj vůči vlastníkům nájemních domů nebo jiným osobám v obdobném postavení, jak se domnívá žalobce. Tím spíše nelze tvrdit ani to, že by z tohoto důvodu byla zaujatá vůči žalobci. Žalobce ostatně neuvedl jakoukoliv skutečnost, jíž by tuto svoji domněnku podpořil. Ani předsedkyně senátu městského soudu sama neuvedla skutečnosti, které by nasvědčovaly existenci jejího vlastního konkrétního zájmu na výsledku řízení, naopak zcela důvodně poukázala na to,

že v tomto řízení navíc nebude rozhodováno o samotném nároku žalobce na odškodnění za státní regulaci výše nájemného z bytu, ale toliko o otázce, zda byl žalovaný povinen o vzneseném nároku žalobce rozhodovat ve správním řízení a tedy vydat správní rozhodnutí. Jakákoliv souvislost mezi probíhajícím řízením o žalobě na ochranu před tvrzenou nečinností žalovaného a dřívějším členstvím předsedkyně senátu městského soudu v KSČ se proto jeví Nejvyššímu správnímu soudu jako hypotetická.

Nejvyšší správní soud již v obdobných případech opakovaně vyslovil stanovisko, že rozhodování soudce je výsledkem nejen jeho odborných znalostí a dovedností vykládat a používat právní předpisy, nýbrž že se v něm též promítají jeho životní hodnoty, zkušenosti a postoje. Konkrétně pro vstup do KSČ byly v každém individuálním případě dány zcela konkrétní pohnutky, a pokud by soud tyto pohnutky chtěl s odstupem času hodnotit, musel by se zabývat konkrétními okolnostmi jednotlivých případů, což mu nepřísluší. V usnesení ze dne 25. 1. 2011, č. j. Nao 7/2011 – 25, uvedl Nejvyšší správní soud, že *„takovéto hodnocení spadá spíše do oblasti morálky než práva a [soud] odmítá si osobovat právo takového paušalizujícího posuzování. Samotné členství soudce v KSČ před rokem 1989 totiž a priori nediskvalifikuje z rozhodovací činnosti soudu. Jeho případná podjatost proto nemůže být založena pouze touto skutečností, nýbrž musí k ní přistoupit skutečnosti další, mající relevanci pro konkrétní rozhodovaný případ a spočívající ve vztahu k účastníkům řízení či jeho předmětu“*.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal v projednávané věci takové skutečnosti, pro něž by někdejší členství předsedkyně senátu Mgr. Jany Brothánkové v předlistopadové KSČ mohlo být důvodem její podjatosti. Tím méně pak tento důvod mohl nastat u Mgr. Jana Kašpara či JUDr. Ing. Viery Horčicové, kteří se nevyjádřili v tom smyslu, že by měli být kdy členy KSČ.

Pokud jde o druhý žalobcem tvrzený důvod podjatosti, konstatuje Nejvyšší správní soud, že ani případné užívání některým ze jmenovaných soudců bytu s tzv. regulovaným nájemným, ať již v současné době nebo v minulosti, nemůže v dané věci zakládat podjatost takového soudce. Je třeba znovu zdůraznit, že příslušný senát městského soudu bude v předmětné věci posuzovat pouze otázku, zda měl žalovaný povinnost vydat o tvrzeném nároku žalobce správní rozhodnutí, nebude tedy posuzovat samotný nárok na náhradu za omezení vlastnického práva ani jeho případnou výši. Úvahy, z nichž žalobce podjatost soudců v souvislosti s regulovaným nájemným vyvozoval, považuje Nejvyšší správní soud toliko za ničím nepodložené spekulace. Mezi osobní bytovou situací jmenovaných soudců, ať již je jakákoli, a věcí, o níž mají rozhodovat, nelze dovozovat žádný přímý vztah, nejsou zde tedy dány žádné okolnosti uvedené v § 8 odst. 1 s. ř. s., které by byly důvodem pro jejich vyloučení z projednávání a rozhodnutí předmětné věci.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2011

JUDr. Lenka Matyášová, Ph.D.
předsedkyně senátu